

Hagedorn Prisen 2017 går til hiv-forsker, der har forhindret spredning af aids

Pressemeddelelse, 30. marts 2017

Professor Jens Dilling Lundgren modtager Hagedorn Prisen 2017 for sin banebrydende og internationalt anerkendte forskning inden for behandling af hiv.

Den 15. maj 2015 kl. 17 ringede telefonen noget uventet i speciallæge Jens D. Lundgrens sommerhus. Det var fra den uafhængige komite i det store internationale projekt START, hvor Jens D. Lundgren ledede indsamlingen af data fra 4.700 hiv-patienter. Beskeden var, at resultaterne fra studiet var så markante, at de skulle offentliggøres halvandet år tidligere end planlagt. Resultater, som potentielt kunne redde millioner af mennesker, fordi de gjorde det klart, at hiv-positives risiko for at blive syg af aids eller cancer mindskes betydeligt, hvis de kommer i behandling, inden de får symptomer.

“Det var en ud-af-kroppen-oplevelse. Jeg tror ikke altid, at folk forstår, hvorfor vi gør det her. Sådan et studie er jo ikke noget, der står i jobbeskrivelsen, og det er den største udfordring, jeg nogensinde har haft. Men det er meget vigtigt, så den glæde, der går igennem én, når man ser resultaterne, er ubeskrivelig,” fortæller Jens D. Lundgren, der er professor i infektionssygdomme ved Københavns Universitet og overlæge på klinik for infektionsmedicin på Rigshospitalet.

Hiv-forskningen har været Jens D. Lundgrens speciale gennem 30 år i lægegeringen, og han har stået i spidsen for en række store internationale studier, som har været med til at fastslå effekter og sideeffekter af hiv-medicin. Han har været involveret i forskningen siden 1984, hvor man for første gang forstod, at det er hiv-virusen, der er kilden til sygdommen aids.

Der er i øjeblikket omkring 38 millioner hiv-smittede på verdensplan, og selvom man nu kan holde virusen i ave med såkaldt antiretroviral medicin, skal hiv-smittede være i behandling resten af livet. I øjeblikket er 18 millioner i behandling, og det er dyrt, og som med al medicin er der bivirkninger. Med i alt 20 millioner fortsat uden behandling og to millioner nye tilfælde hvert år, primært i ressourcetsvage lande, bliver problemet ikke mindre.

Debat om behandling som forebygning

I 2011 blev det bevist, at hiv-patienter, der er i behandling med antiretroviral medicin ikke giver smitten videre ved seksuel kontakt. Derved introduceredes en helt ny tanke inden for global sundhedspolitik, nemlig at bruge antiretroviral behandling som forebyggelse. Det skabte debat i lægekredse, for hvornår opvejer samfundets behov den enkeltes behov?

“Nogle af os læger argumenterede for, at vi faktisk ikke vidste nok til at give alle behandling. Vi vidste, at der var helt åbenlyse fordele, hvis hiv-patienters immunsystem var påvirket, men vi vidste ikke, om det også havde gavnlige effekt, når deres immunsystem endnu var usvækket. Hvis vi sætter folk på livslang behandling, og de kun får bivirkninger, men ikke nogen gavnlige effekt, så kan vi ikke forsvare det lægeetisk,” fortæller Jens Lundgren.

Sammen med internationale kollegaer tog han initiativ til START-studiet i 2007, hvor 4.700 hiv-patienter på over 200 klinikker fordelt på alle kontinenter, minus Antarktis, blev sat i antiretroviral behandling: halvdelen inden deres immunforsvar svækkedes og halvdelen efter.

Studiet viste sig, at folk, der kom i behandling, inden de havde symptomer, rent faktisk fik færre infektioner og cancerudbrud, end dem der kom senere i gang. Bekymringen om manglende effekt blev ryddet af vejen. Over sommeren 2015 blev der skabt global enighed om, at tidlig behandling er en fordel både for den enkelte og for samfundet.

Dermed har START-studiet allerede haft massiv betydning for millioner af smittede verden over. I 2016 ændrede WHO som konsekvens af studiet deres globale guidelines for hiv-patienter, og det har fået alle lande til at ændre praksis og anbefale behandling, så snart man opdager virussen. Håbet er, at verden fremover vil se langt færre smittede og langt færre komplikationer i forbindelse med hiv.

Hiv-forskningens store forbillede – derfor får han Hagedorn Prisen

Pia Nimann Kannegaard, formand for Dansk Selskab for Intern Medicin, der uddeler Hagedorn Prisen udtaler:

“Gennem sit mangeårige kliniske og forskningsmæssige engagement og en omfattende videnskabelig produktion skiller Jens D. Lundgren sig ud som en markant figur inden for det intern medicinske område. Jens D. Lundgren haft en afgørende betydning for studier vedrørende hiv-behandling; studier, der har fået global betydning for anvendelsen af antiretrovirale midler og vundet international anerkendelse. Samtidig varetager Jens D. Lundgren en imponerende uddannelsesmæssig aktivitet som vejleder for en række yngre kollegaer. Jens D. Lundgren er derfor den oplagte modtager af Hagedorn Prisen 2017.”

Carsten Schade Larsen, formand for Dansk Selskab for Infektionssygdomme, der har indstillet Jens Lundgren til Hagedorn Prisen, siger:

“Jens Lundgren har lavet rigtig mange fantastiske hiv-studier, som har besvaret nogle af de helt store grundlæggende spørgsmål om hiv, og som har ændret på, hvordan man behandler hiv-patienter over hele verden. Han har formået at opbygge kæmpestore patient-kohorter, der dækker stort set alle kontinenter, så man kan følge et meget stort antal hiv-patienter under forskellige vilkår. Det er ret utroligt, hvad han har formået, og derfor er han en oplagt modtager af Hagedorn Prisen.”

Om Jens D. Lundgren

Født: 1960

Overlæge på Klinik for Infektionsmedicin og Reumatologi, Rigshospitalet.

Professor i infektionssygdomme ved Københavns Universitet

Grundlægger og leder af Centre of Excellence for Health, Immunity and Infections (CHIP), der står bag adskillige banebrydende studier om behandling og smitterisici i forbindelse med HIV.

Jens D. Lundgren har ledet verdensomspændende studier som D:A:D, der viste, at antiretroviral behandling kan øge risikoen for hjerteanfald, SMART-studiet, der gjorde det klart, at pauser i hiv-behandlingen fører til øget risiko for sygdomme og dødsfald blandt hiv-patienter, samt PARTNER-studiet, der dokumenterede, at hiv-patienter i behandling ikke smitter ved seksuel kontakt.

CHIP-centrets store viden om immundefekter bruges også til at undersøge andre tilfælde, hvor immunsystemet er stresset, f.eks. ved transplantationer eller kemoterapi. Senest har Jens Lundgren etableret centret PERSIMUNE, der undersøger hvilke biologiske mekanismer, der beskytter eller forværrer tilstanden hos en patient med et stresset immunsystem.

Om Hagedorn Prisen

Hagedorn Prisen uddeles af Dansk Selskab for Intern Medicin som belønning for en fremragende forsknings- eller udviklingsindsats inden for et område af dansk intern medicin. Prisen er på 250.000 kr., opdelt i 100.000 kr. som en personlig pris, og 150.000 kr. til forskning eller udviklingsarbejde. Med prisen følger tildelingen af Hagedorn Medaljen. Novo Nordisk Fonden bevilger årligt 250.000 kr til uddeling af prisen.

Om Novo Nordisk Fonden

Novo Nordisk Fonden er en dansk erhvervsdrivende fond, hvis historie går tilbage til 1923.

Fonden har to hovedformål: 1) at udgøre et stabilt fundament for den erhvervsmæssige og forskningsmæssige virksomhed, som drives af selskaberne i Novo Gruppen; og 2) at yde støtte til videnskabelige, humanitære og sociale formål.

Fondens vision er at yde et betydende bidrag til forskning og udvikling, der forbedrer menneskers helbred og velfærd.

Siden 2010 har fonden uddelt mere end 10 milliarder kroner, primært til forskning ved offentlige vidensinstitutioner og hospitaler i Danmark og de øvrige nordiske lande. Læs mere på www.novonordiskfonden.dk.

Yderligere information

Jens D. Lundgren. Kontakt Lisbeth Jørgensen, tlf. 3545 5763,
lisbeth.joergensen.04@regionh.dk

Christian Mostrup Scheel, presseansvarlig, Novo Nordisk Fonden, tlf.: 3067 4805,
cims@novo.dk